

De Vries

is gesteld, is beschikt. Er is dus geen sprake van een bedrag van 150 mln. dat niet is besteed. Mevrouw Verburg zal zich realiseren dat wij ons op de cesuur van planperiodes bevinden: op 31 december 1999 liep een periode van zes jaar met een bepaald beschikbaar bedrag af en begon een nieuwe periode waarin nieuwe bedragen beschikbaar kwamen. In andere jaren kan van een gewone doorloop van het vorige naar het daarop volgende jaar sprake zijn geweest. Van 31 december 1999 tot 1 januari 2000 was dat niet het geval, maar daarvan is iedereen op de hoogte gesteld. Ik weet niet wat de reden is van de beweringen van de heer Otten; daarover heeft hij mij niet geïnformeerd. Op uitlatingen van de arbeidsvoorziening die ik niet ken, zal ik ook geen commentaar geven. Maar ik zeg nogmaals: al het geld is inmiddels beschikt, in ieder geval veel meer dan wij zes maanden geleden durfden hopen.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Is er sprake van geld uit voorgaande jaren dat mogelijk had kunnen worden beschikt? Was het mogelijk om Brussel te verzoeken om geld dat in voorgaande jaren niet of onvoldoende was benut, alsnog ter beschikking te stellen? Zijn er vorig jaar projecten aangevraagd die niet zijn uitgevoerd, omdat het geld op was? Kunnen die projecten alsnog via de andere planperiode worden toegekend? Zijn er projecten voor langdurig werklozen die niet goed van start dreigen te gaan of onvoldoende kunnen worden doorgezet, omdat er te weinig ESF-subsidie zal blijken te zijn?

Ik kan mij voorstellen dat het voor de minister lastig is om onmiddellijk op al deze vragen een antwoord te geven. Als hij daartoe echter niet in staat is, zou ik het op prijs stellen als de minister de Kamer hierover schriftelijk informeert.

Minister **De Vries**: Voorzitter! Mevrouw Noorman-den Uyl doet mij een genereus aanbod. Een aantal schriftelijke vragen van andere leden van de Kamer wacht nog op antwoord. Die vragen moeten echter worden beantwoord door de bureaus die zij hebben ontvangen. Deze vragen bevinden zich niet op mijn

departement en zeker niet op mijn kamer.

Bij mijn weten is er geen geld over het hoofd gezien. Wij hebben geprobeerd om correcties die vanwege incorrecte uitvoering noodzakelijk zijn, aan te brengen. Een en ander heeft ertoe geleid dat wij 54 mln. hebben kunnen besteden. Dat geld is afkomstig van projecten die in het verleden niet goed zijn gegaan. Het is mogelijk dat er bij enkele projecten die op grond van beschikkingen uit 1999 dit jaar worden uitgevoerd, sprake zal zijn van onderbesteding. Het is niet mogelijk om hierop te anticiperen, tenzij je gaat "oververplichten". Daarvan zijn echter noch de Europese Commissie noch ik een voorstander. De normale overloop die tijdens een planperiode mogelijk is, is bij een breuk in de planperiode niet mogelijk. Hierover is met Brussel contact geweest. Ik zal de resterende vragen gedetailleerd laten onderzoeken en bij de verdere beantwoording betrekken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter! Wij hebben vaak gediscussieerd over het ESF, maar ik zou het daarom nog geen "hoofdpijndossier" willen noemen. Ik heb echter wel de indruk dat de minister hoofdpijn krijgt als er over deze zaak vragen worden gesteld.

Kan de minister garanderen dat de projecten voor langdurig werklozen die inmiddels zijn aangevraagd, normaal voortgang kunnen vinden? Hierover is meerdere malen gediscussieerd, ook bij de zogenaamde fraudezaak. Door de minister is toen expliciet gezegd dat de projecten door moeten gaan. Verder is er voor die projecten een overbruggingsregeling ingesteld. Gaat het hier om een marginale problematiek? Kan de minister een overzicht geven van projecten die om welke reden dan ook geen doorgang hebben kunnen vinden? Kan hij verder een analyse geven van de opmerkingen die in de Volkskrant van afgelopen zaterdag zijn gemaakt? Wat daar is gezegd, zal toch zeker niet helemaal uit de lucht gegrepen zijn? Als dat wel zo is, hoor ik daarvan graag het bewijs.

Minister **De Vries**: Mevrouw de

voorzitter! Ik heb zojuist uiteengezet dat in december voor het laatst een beschikking kon worden gegeven voor projecten uit de oude planperiode. Daarbij is al het geld dat kon worden geïdentificeerd en dat nog niet verplicht was, verplicht aan projecten. Daarmee was het geld op. Na de zomer hadden wij perikelen met Brussel. Ik vond dat projecten daarvan niet de dupe zouden mogen worden. Wij hebben het uiterste gedaan om dat te voorkomen. Alle mogelijke verliezen die zouden zijn opgetreden door onregelmatigheden, hadden opnieuw tot inzet van die gelden geleid. Het gaat dan om 54 mln. Als in de toekomst door nader onderzoek naar het verleden alsnog blijkt dat er hier en daar een probleem ontstaat, dan neem ik dat zelf voor mijn rekening. Het is de meest volledige manier om toe te zeggen dat alle gelden die voor projecten aanwezig zijn, inderdaad worden benut. Ik heb niet gezegd dat elk project dat de pot van ESF te boven gaat ook nog geld van ESF krijgt. Wij hebben tezamen met de arbeidsvoorziening geprobeerd om alles tijdig weg te zetten. Er mankeert op het ogenblik niets aan, zeker niet de honderden miljoenen waarvan in de kranten sprake is. Ik zal laten onderzoeken hoe de heer Otten tot deze beweringen komt. Een mogelijke verklaring is dat sommige uitvoerders van projecten er niet op hebben toegezien dat de project-aanvragers ook tijdige verlenging hebben aangevraagd. De arbeidsvoorziening is niet gehouden om te kijken of anderen dat ook doen. Bij de toekenning heeft voorrang gehad het laten doorlopen van projecten in 2000 waarmee al in 1999 was begonnen. De prioriteitenstelling is naar mijn smaak goed geweest.

Vragen van het lid Van der Vlies aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over **het wel of niet gaan verstrekken van de zogenaamde abortuspil in (naar berichten in de media) vooralsnog twee klinieken.**

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Gisteren bereikte ons het bericht dat de abortusklinieken in Den Haag en Amsterdam vanaf 1 februari beginnen met het verstrekken van de abortuspil. Deze pil is niet

Van der Vlies

onomstreden tot in de kring van wetenschappers toe. Daarom heeft dat bericht ons in dit stadium zeker verbaasd. Vorig jaar juli stelden wij schriftelijke vragen rond de toelating van deze pil als "geneesmiddel" in ons land. Wij voerden onder meer ethische en maatschappelijke bezwaren aan en vonden daarin aanleiding heroverweging te vragen. De SGP-fractie heeft onoverkomelijke fundamentele bezwaren tegen de abortuspraktijk en dus tegen deze pil. Wij hebben het namelijk over het afbreken van door God geschapen nog ongeboren leven. De minister antwoordde niet bereid te zijn tot heroverweging – en dat vanwege de internationale context niet eens te kunnen – maar wel advies te willen vragen aan de Gezondheidsraad over de vraag of deze pil voor de praktijk van de abortushulpverlening in ons land een doelmatige en doeltreffende aanvulling is. Daarom de volgende vragen.

1. Wat is er sinds augustus vorig jaar precies gebeurd met dit dossier? Heeft de minister al iets van de Gezondheidsraad vernomen? Zo nee, wanneer valt daarover iets te verwachten?

2. Is er recent contact geweest met de minister of haar inspectie over de voorgenomen verstrekking vanaf volgende week? Welke voorwaarden zijn aan deze verstrekking gesteld?

3. Wordt er bij deze verstrekking nauwlettend toegezien op de naleving van de voorwaarden in de Wet afbreking zwangerschap, bijvoorbeeld het in acht nemen van wachtdagen en de consultatie van een tweede arts?

4. Hoe is de financiële vergoeding precies geregeld? Vorig jaar nog werd gesteld dat de beoordeling van de aanvraag voor vergoeding van mifegyne, het desbetreffende middel, minstens een jaar zou nemen. Is een spoedprocedure gevolgd?

□

Minister **Borst-Eilers**: Mevrouw de voorzitter! De heer Van der Vlies heeft een aantal vragen gesteld. De eerste vraag was wat er is gebeurd ten aanzien van de abortuspil sinds de heer Van der Vlies in juli vorig vragen stelde. De fabrikant heeft registratie aangevraagd bij het College ter beoordeling van geneesmiddelen. Dat college heeft, gewoon de regels volgend, die registratie verleend. Ik heb vorig jaar

in het schriftelijke antwoord op de vragen van de heer Van der Vlies al uitgelegd dat het in ons Europese systeem van toelating van geneesmiddelen tot de markt niet mogelijk is voor zo'n centraal college als wij in Nederland hebben om die registratie voor Nederland te weigeren als het in de Europese Unie al is toegelaten. Het college kan wel bepaalde indicatiebeperkingen opleggen, maar er was geen reden om die registratie niet te verlenen. Het middel wordt per slot van rekening al jaren gebruikt in Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Zweden en er zijn geen dusdanige complicaties of risico's gemeld dat het college daarin aanleiding kon vinden om nee te zeggen.

Het middel is dus nu op de Nederlandse markt en dat betekent dat het mag worden toegepast in ziekenhuizen en klinieken die een vergunning hebben voor afbreking van zwangerschap in het kader van de Wet afbreking zwangerschap. De pil wordt niet gebruikt voor de overtijdbehandeling. De Wet afbreking zwangerschap is onverkort van toepassing, inclusief vijf dagen wachtermijn.

De Gezondheidsraad heeft natuurlijk meer te doen dan advies uitbrengen over dit onderwerp. Het is in de planning opgenomen en de raad verwacht in september van dit jaar advies uit te brengen.

Recent contact is er inderdaad geweest over het onderzoek naar de waarde van deze pil in de Nederlandse setting. Het onderzoek wordt uitgevoerd in twee abortusklinieken door het Nederlands instituut voor seksuologisch onderzoek, het Nisso. Het onderzoeksprotocol is beoordeeld door de ethische commissie van TNO. In de begeleidingscommissie van het onderzoek zit een waarnemer van mijn ministerie en een waarnemer van de inspectie. Dus wij waren ervan op de hoogte. Het is denk ik goed dat die waarnemers daarin zitten, niet alleen vanwege het toezien op het onderzoek, maar ook vanwege het erop toezien dat de regels van de Wet afbreking zwangerschap gerespecteerd worden.

Er zijn mijnerzijds geen nadere voorwaarden gesteld aan dit onderzoek.

Wat de vergoeding betreft, kan ik meedelen dat dit middel toegepast kan worden als alternatief voor de andere, de operatieve methode van

zwangerschapsafbreking. Dit gebeurt binnen het budget van de abortuskliniek of van het ziekenhuis. Nogmaals, het middel kan alleen worden toegepast in klinieken en ziekenhuizen die een vergunning hebben.

Mevrouw de voorzitter! Ik denk dat ik hiermee de belangrijkste vragen beantwoord heb.

□

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter! Ik wil de minister dankzeggen voor haar beantwoording. Wij weten dat wij er principieel verschillend tegenaan kijken. Los daarvan is zorgvuldigheid in acht te nemen bij de introductie van een dergelijk middel, dat wij – ik zeg dat nogmaals om misverstand te voorkomen – niet als geoorloofd zien.

Ik wil een paar aanvullende vragen stellen. De minister zegt: het toepassen van het middel houdt geen risico's in. Wat vindt de minister dan van het oordeel van de directeur en tegelijk abortusarts Querido van het Utrechtse Vrelinghuis, dezer dagen nog in de publiciteit geweest, dat de pil grote nadelen heeft. Ik citeer: "slechte techniek", "slechts toe te passen tot twee weken overtijd" en, bij toepassing daarna, "reëel gevaar voor ernstige complicaties". Dat klinkt op zijn minst verre van onschuldig.

Een tweede aanvullende vraag. Blijft naar de opvatting van de minister verstrekking van deze pil gebonden aan medisch toezicht? Met andere woorden, zal deze nimmer thuis gebruikt kunnen worden als een soort morning-afterpil, zoals in Frankrijk wel mogelijk is, naar mijn informatie luidt? Dan zou de drempel voor afbreking van een zwangerschap, hoe pril dan ook, nog veel lager worden.

Een derde vraag, waarbij ik even terugkeer naar de motivatie van de minister. Als vanwege het systeem van wederzijdse erkenning binnen de Europese Unie een middel in enig land is toegelaten, wordt het in principe ook in alle andere lidstaten toegelaten. Hoe verdraagt deze mededeling zich met de situatie in andere lidstaten van Europa, zoals Ierland, Portugal en Italië, die dit middel niet hebben willen vrijgeven? Kortom, het klopt toch niet dat wij wel moeten als één lidstaat het middel vrijgeeft? Er is toch nog altijd

Mevrouw Vos (GroenLinks)

een eigen beslissing nodig, zo is mijn stelling.

Minister **Borst-Eilers**: Voorzitter! Dr. Querido zal het middel in zijn kliniek vooralsnog niet toepassen; hij wil de resultaten van het onderzoek afwachten. Ik vermoed dat velen van zijn collega's er zo over denken. Hij heeft van onaangename bijverschijnselen gesproken. Op basis van de redenering van de vrouw die de abortus provocatus ondergaat, is het heel goed denkbaar dat deze methode in Nederland absoluut geen succes wordt, want de bijverschijnselen, zoals misselijkheid, braken, buikpijn en bloedverlies, kunnen, voorzover ze überhaupt optreden, wel eens heftiger zijn dan bij een zuigcuretage. Ik denk dat veeleer de psychologische aantrekkelijkheid voor sommige vrouwen om het met een pil in plaats van via zo'n ingreep te doen, deze pil eventueel nog enige kans zou geven.

In Nederland is het inderdaad zo geregeld dat dit middel nimmer thuis kan worden toegepast. Ik ben ook absoluut niet van plan deze pil in het ziekenfondspakket op te nemen, want dan zou die in aanmerking komen voor extramurale toepassing. Wij vinden dit een vorm van zwangerschapsafbreking waarvoor de Wet afbreking zwangerschap

geldt en waarop alle daarin vermelde criteria moeten worden toegepast. Als deze pil extramuraal vrijgegeven werd, zou dat kunnen leiden tot misbruik, namelijk alsof het een morning-afterpil is. Dat is nog niet zo simpel, want je kunt 'm niet te snel toepassen. Dat kan alleen in de periode tussen zeven en dertien weken, dus het luistert nauw. Naar mijn stellige mening vereist het ook medisch toezicht. De fabrikant levert het middel uitsluitend aan abortusklinieken en ziekenhuizen met een vergunning in het kader van de WAZ.

Ik kan op dit moment nog geen antwoord geven op de vraag waarom sommige landen in de Europese Unie deze pil nog niet geregistreerd hebben. Wellicht omdat men daar dezelfde bezwaren tegen extramuraal gebruik heeft en omdat men in die landen niet dezelfde wetgeving heeft als in ons land. Voor die landen zit er niets anders op dan het middel helemaal vrij te laten als zij het registreren. Ik zal daar graag nader informatie over inwinnen en de Kamer daarover berichten.

Vragen van het lid M.B. Vos aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, over **de berichten dat de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voorstander is van een versoepeling van de Welzijnswet voor dieren om ontwikkeling van transgene dieren in Nederland mogelijk te maken.**

De **voorzitter**: De minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft ons gemeld dat hij vanochtend bij de Landbouwrap in Brussel is geweest en dat het hem niet is gelukt op tijd hier te zijn.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb dat inmiddels ook vernomen, maar ik denk dat ik prima uit de voeten kan met minister Borst. Ik heb haar vorige week horen spreken op het grote congres over biotechnologie dat door de Amerikaanse ambassade was georganiseerd. Zij gaf daar acte de présence en zij was daar niet alleen. Haar collega's Brinkhorst en Jorritsma hebben elk op hun eigen wijze aangegeven dat er meer ruimte moet komen voor de biotechnologie. Je zou bijna denken dat dit kabinet bezig is met een offensief in die richting. Minister Borst pleitte voor meer ruimte voor proeven met transgene dieren. Minister Jorritsma vond dat het Nederlandse bedrijfsleven koploper moet worden op het gebied van de biotechnologie en zij heeft 100 mln. subsidie uitgelooft voor deze bedrijven. Minister Brinkhorst vond dat wij niet meer zo moeilijk moeten doen met het voorzorgbeginsel en dat dit geen geschikt uitgangspunt is om biotechnologische proeven te beoordelen. De minister meende dat wij op dit punt toch met risico's moeten leven. Het kabinet zet hiermee de toon, het loopt vooruit op de notitie die binnenkort zal worden uitgebracht. Ik wil de minister hierover graag enige vragen stellen.

Zij gaf aan dat de Nederlandse wetgeving het nu praktisch voor bedrijven onmogelijk maakt om bepaalde experimenten uit te voeren. Medicijnen die in het buitenland op die wijze gemaakt zijn, worden echter wel geïmporteerd. De minister